

ການຈັດການສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານ

Khonesavanh Chittarath, National consultant of IPM

Email: chittarhat_2005@yahoo.com

Tel: 020 22400294

ເນື້ອໃນການນຳສະເໜີ

- ນຳສະເໜີລາຍຊື່ສັດຕູພຶດ ໃນສວນໝາກກ້ຽງ ແລະ ຫລັງການເກັບກ່ຽວ.
- ຄູ່ມືການສຳຫລວດ ແລະ ການວິໄຈສັດຕູພຶດຂອງໝາກກ້ຽງ ແລະ ຫລັງການເກັບກ່ຽວ.
- ຂໍ້ແນະນຳໃນການປ້ອງກັນ ແລະ ກຳຈັດສັດຕູພຶດຂອງໝາກກ້ຽງ.
- ສະຫລຸບ

ວິທີການສຶດສາ ລາຍຊື່ສັດຕູພຶດ ແລະ ຄຸນິການສໍາຫລວດ ແລະ ວິໄຈສັດຕູພຶດຂອງໜາກກ້ຽງ

- ການຄົ້ນຄວ້າເອກກະສານ
- ຖອດຖອນບົດຮຽນຈາກໂຄງການອື່ນ
- ການສໍາຫລວດ ແລະ ສໍາພາດວິຊາການ 18 ພາກສ່ວນ, 10 ຜູ້ຜະລິດ ແລະ 5 ຜູ້ມາລິງທຶນ ປູກໜາກກ້ຽງ.
- ຂໍ້ມູນສັດຕູພຶດແມ່ນໄດ້ກວດສອບຢູ່ພາກສະໜາກທີ່ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ
- ໄດ້ເກັບກໍາຂໍ້ມູນມີສອງ ແລະ ການສົນທະນາຈາກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽງຂ້ອງ ແລະ ສໍາພາດ ຈາກກຸ່ມເປົ້າໝາຍເພື່ອມາວິເຄາະຂໍ້ມູນ.

ແມງໄມ ແລະ ພະຍາດພດທມຜນກະທບຕຄຸນນະພາບ ແລະ ຜນຜະລດ ໃນສວນໝາກກ້ຽງ, 2021

ຜນຂອງການສຶກສາພົບວ່າ: ມີແມງໄມ້ 13 ຊະນິດເຊັ່ນ: ດ້ວງເຈາະລ່າຕົ້ນ, ເພັຍໃກ່ແຈ້, ແມງກະເບື້ອເຈາະໝາກ, ໄຮ, ແມງແຄງ, ບຶ້ງຊອນໃບ, ເພັຍໄຟ, ແມງວັນທອງ, ເພັຍຫອຍ, ປວກ, ບຶ້ງກິນໃບ, ເພັຍແປ້ງ ແລະ ເພັຍອ່ອນ ແລະ ພົບພະຍາດ 9 ຊະນິດ ຄື: ພະຍາດໃບເຫລືອງ ຫລື ພະຍາດກລິນນຶ້ງ, ພະຍາດຂີ້ກາກ, ລາແປ້ງ, ໝາກຈຸດ, ຫງ່າແຫ້ງ, ຮາກເນົ່າ, ໄວຮັດ (citrus tristeza virus), ພະຍາດ fusarium ແລະ ໝາກເນົ່າເກີດຈາກເຊື້ອລາ. ມີສັດຕູພືດບາງຊະນິດທີ່ມັກເກີດ ແລະ ເປັນບັນຫາຂອງຊາວກະສິກອນມີຄື:

ລ/ດ	ຊື່ວິທະຍາສາດ	ຊື່ສາມັນ	ພາກສ່ວນທີ່ພົບ	ບ່ອນອ້າງອີງ
I	Insect			Interview with PPC, farmers, companies managers, DAFO and PAFO
1	<i>Diaphorina citri</i>	ເພັຍໃກ່ແຈ້	ໃບ	
2	<i>Anoplophora</i> sp.	ດ້ວງເຈາະລ່າຕົ້ນ	ຕົ້ນ	
3	<i>Eudocima</i> sp.	ແມງກະເບື້ອເຈາະໝາກ	ໝາກ	
4	<i>Rhynchocoris</i> sp.	ແມງແຄງ	ໃບ ແລະ ໝາກ	
5	<i>Phyllocoptruta</i> sp.	ໄຮ	ໃບ	
6	<i>Coccus</i> sp.	ເພັຍຫອຍ	ໃບ, ກິ່ງ, ງ່າ ແລະ ໝາກ	
II	Disease			
1	<i>Candidatus Liberibacter asiaticus</i> (Las)	ພະຍາດໃບເຫລືອງ ຫລື ກລິນນຶ້ງ	ຕົ້ນ	
2	<i>Oidium</i> sp.	ລາແປ້ງ	ໃບ, ໝາກ ແລະ ກິ່ງງ່າ	
3	<i>Xanthomonas campestris</i> pv. Citri	ພະຍາດຂີ້ກາກ	ໃບ, ໝາກ ແລະ ກິ່ງງ່າ	
4	<i>Erythricium</i> sp.	ພະຍາດຫງ່າແຫ້ງ	ກິ່ງ ແລະ ງ່າ	

ຄູ່ມືການສໍາຫລວດ ແລະ ການວິໄຈສັດຕູພືດຂອງໝາກກ້ຽງ

- ຄູ່ມືການສໍາຫລວດແມ່ນໄດ້ສຸມໃສ່ ການສໍາຫລວດ ແລະ ການຕິດຕາມສັດຕູພືດໃນພາກສະໜາມ ເຊິ່ງວ່າເປັນຈຸດສໍາຄັນໃນການວາງແຜນຈັດການສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານ.
- ຄູ່ມືການສໍາຫລວດ ແມ່ນສາມາດຊ່ວຍ ພະນັກງານກັກກັນພືດ, ພະນັກງານປ້ອງກັນພືດ ໃນກິດຈະກຳການສໍາຫລວດ ແລະ ກວດກາ.
- ຄູ່ມືການສໍາຫລວດ ແລະ ວິໄຈສັດຕູພືດແມ່ນໄດ້ສຸມໃສ່ການວິໄຈພາກສະໜາມ ແລະ ການວິໄຈຢູ່ຫ້ອງວິໄຈຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງແຕ່ລະສັດຕູພືດເຊັ່ນ: ການວິໄຈ
Morphology, Iodine testing, ELISA and molecular identification

ຂໍ້ແນະນຳກ່ຽວກັບການຄວບຄຸມ ແລະ ປ້ອງກັນສັດຕູພືດຂອງໝາກກ້ຽງ

- 1) ຊາວກະສິກອນຄວນຈະຄວບຄຸມສັດຕູພືດຂອງໝາກກ້ຽງໂດຍວິທີການຈັດການສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານເນື່ອງຈາກວ່າວິທີການດັ່ງກ່າວແມ່ນມີຜົນກະທົບຕໍ່ຜະລິດ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມຕໍ່າ.
- 2) ຊາວກະສິກອນຄວນນຳໃຊ້ທ່ອນພັນທີ່ປາດສະຈາກເຊື້ອພະຍາດ
- 3) ພາກສ່ວນສິ່ງເສີມການປູກໝາກກ້ຽງຄວນມີການສ້າງເຮືອນຂະຫຍາຍເບ້ຍໝາກກ້ຽງທີ່ປາສະຈາກເຊື້ອພະຍາດ ແລະ ຄວນສິ່ງເສີມແນວພັນທີ່ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ແນວພັນທີ່ຕ້ານທານກັບສັດຕູພືດເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການລະບາດຂອງສັດຕູພືດ.
- 4) ພາກສ່ວນກະສິກຳຄວນຈະມີການວິເຄາະຄວາມສ່ຽງຂອງສັດຕູພືດ ແລະ ມີການກວດແນວພັນ, ທ່ອນພັນ ທີ່ນຳເຂົ້າຢ່າງເຂັ້ມງວດ.

ຂໍ້ແນະນຳກ່ຽວກັບການຄວບຄຸມ ແລະ ປ້ອງກັນສັດຕູພືດຂອງໝາກກ້ຽງ (ຕໍ່)

- 5) ຊາວກະສິກອນຄວນນຳໃຊ້ເຊື້ອຊີວະວິທະຍາໃນການຄວບຄຸມ ແລະ ປ້ອງກັນສັດຕູພືດເຊັ່ນ: *Trichoderma harzianum* and *Bacillus subtilis* ໃນການກຽມດິນເພື່ອປ້ອງກັນ ແລະ ກຳຈັດພະຍາດຮາກເນົາ ແລະ ນຳໃຊ້ *Beauveria bassiana*, *Metharhizium* sp. ເພື່ອຄວບຄຸມຕ້ອງເຈາະລຳຕົ້ນ.
- 6) ຊາວກະສິກອນຄວນມີການຕັດແຕ່ງພາຍຫຼັງການເກັບຜົນຜະລິດ ແລະ ໃສ່ຝຸ່ນ ແລະ ໃຫ້ນຳປົກກະຕິ.
- 7) ຊາວກະສິກອນຄວນມີການຕິດຕາມສັດຕູພືດໃນສວນໝາກກ້ຽງເດືອນລະ 2 ຄັ້ງ.
- 8) ພາກສ່ວນສິ່ງເສີມຄວນ ຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບສັດຕູພືດໃນສວນປູກໝາກກ້ຽງໃຫ້ແກ່ ຊາວກະສິກອນ.

ຂໍ້ແນະນຳກ່ຽວກັບການຄວບຄຸມ ແລະ ປ້ອງກັນສັດຕູພືດຂອງໝາກກ້ຽງ (ຕໍ່)

- 9) ພາກສ່ວນກະສິກຳຄວນພັດທະນາລະບົບການສຳຫລວດສັດຕູພືດຂອງໝາກກ້ຽງໃຫ້ເຂັ້ມແຂງເພື່ອໃຫ້ມີຂໍ້ມູນປະເມີນການສະພາບຂອງສັດຕູພືດ
- 10) ຊາວກະສິກອນຄວນນຳໃຊ້ ຢາສະໝຸນໄພ, ນໍ້າມັນຕ່າງໆ ໃນການຄວບຄຸມສັດແມງໄມ້ທີ່ມີລັກສະນະຜິວອ່ອນ (ແມງຫວີຂາວ, ເພັຍອ່ອນ) ຫລາຍຄັ້ງ ຈຶ່ງສາມາດຫລຸດປະລິມານສັດຕູພືດດັ່ງກ່າວໄດ້.
- 11) ຊາວກະສິກອນຄວນຈະເລີ່ມໃຊ້ກັບດັກກາວເຫລືອງ, ລໍ້ດວຍແສງໄຟ ເພື່ອຕິດຕາມ ແລະ ຄວບຄຸມໂຕແກ່ຂອງແມງໄມ້ສັດຕູພືດ.
- 12) ຊາວກະສິກອນຄວນນຳໃຊ້ຢາປຸງບສັດຕູພືດເມື່ອພົບເຫັນການລະບາດ ແລະ ຄວນໃຊ້ຢາ 2 ຊະນິດຂຶ້ນໄປເພື່ອປ້ອງກັນການຕີຢາຂອງສັດຕູພືດ.

ຂໍ້ແນະນຳກ່ຽວກັບການຄວບຄຸມ ແລະ ປ້ອງກັນສັດຕູພືດຂອງໝາກກ້ຽງ (ຕໍ່)

- 13) ພາກສ່ວນສິ່ງເສີມຄວນມີການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ຢາປາບສັດຕູພືດ ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນເພື່ອຮັບຮອງວ່າການນຳໃຊ້ຢາທີ່ຂຶ້ນທະບຽນ ແລະ ການໃຊ້ທີ່ມີຄວບປອດໄພ.
- 14) ຊາວກະສິກອນຄວນປ້ອງກັນໝາກບໍ່ໃຫ້ຖືກທຳລາຍໃນຊ່ວງເກັບກ່ຽວ (ຜົວຂອງໝາກຊໍ້າ, ໝາກເນົ້າ ຕ່າງໆ).
- 15) ພາກສ່ວນກະສິກຳ/ພາກສ່ວນສິ່ງເສີມ ຄວນສ້າງ/ພັດທະນາ ກ່ຽວກັບການຈັດການຫລັງການເກັບກ່ຽວ, ການກວດກາເຊັ່ນ: ການຮັກສາຊ່ວງເກັບກ່ຽວ, ການຮັກສາກ່ອນຈະເກັບຮັກສາ ແລະ ການເກັບຮັກສາ.

ສະຫລຸບ

- ມີແມງໄມ້ທີ່ມັກລະບາດ 13 ຊະນິດເຊັ່ນ: ດ້ວງເຈາະລຳຕົ້ນ, ເພັຍໃກ້ແຈ້, ແມງກະເບື້ອເຈາະໝາກ, ໄຮ, ແມງແຄງ, ບຶ້ງຊອນໃບ, ເພັຍໄຟ, ແມງວັນທອງ, ເພັຍຫອຍ, ປວກ, ບຶ້ງກິນໃບ, ເພັຍແປ້ງ ແລະ ເພັຍອ່ອນ ແລະ ພົບພະຍາດ 9 ຊະນິດ ຄື: ພະຍາດໃບເຫລືອງ ຫລື ພະຍາດກລິນນິ້ງ, ພະຍາດຂີ້ກາກ, ລາແປ້ງ, ໝາກຈຸດ, ຫງ່າແຫ້ງ, ຮາກເນົາ, ໄວຣັດ (*citrus tristeza virus*), ພະຍາດ *fusarium* ແລະ ໝາກເນົາເກີດຈາກເຊື້ອລາ ແລະ ສັດຕູພືດທີ່ເປັນບັນຫາຂອງຊາວກະສິກອນ ມີຄື: ດ້ວງເຈາະລຳຕົ້ນ, ເພັຍໃກ້ແຈ້, ແມງກະເບື້ອເຈາະໝາກ, ໄຮ, ແມງແຄງ ແລະ ເພັຍຫອຍ ແລະ ມີ ພະຍາດໃບເຫລືອງ ຫລື ພະຍາດກລິນນິ້ງ, ພະຍາດຂີ້ກາກ, ລາແປ້ງ, ໝາກຈຸດ, ຫງ່າແຫ້ງ.
- ຄູ່ມືການສຳຫລວດແມ່ນໄດ້ສຸ່ມໃສ່ ການສຳຫລວດ ແລະ ການຕິດຕາມສັດຕູພືດໃນພາກສະໜາມ ເຊິ່ງວ່າເປັນຈຸດສຳຄັນໃນການວາງແຜນຈັດການສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານ, ສາມາດຊ່ວຍ ພະນັກງານກັກກັນພືດ, ພະນັກງານປ້ອງກັນພືດ ໃນກິດຈະກຳການສຳຫລວດ ແລະ ກວດກາຕາມຈຸດປະສົງທີ່ວາງໄວ້ (ການສຳຫລວດເພື່ອຂຶ້ນບັນຊີສັດຕູພືດ, ການສຳຫລວດສະເພາະເຈາະຈົງກັບສັດຕູພືດໃດນຶ່ງ ແລະ ການສຳຫລວດເພື່ອເປົ້າລະວັງການລະບາດ).
- ມີສັດຕູພືດຫລາຍຊະນິດທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄຸນນະພາບ ແລະ ຜົນຜະລິດ ສະນັ້ນການຈັດການສັດຕູພືດທີ່ດີແມ່ນນຳໃຊ້ວິທີການຈັດການສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານ.

ຂອບໃຈ